

A historical map of Kaprijke Bommelsdreef 2, showing a dense grid of agricultural plots. The map is color-coded with green for fields and red for buildings. A road labeled 'BECKSTRASSE' is visible at the top. A red cross marks a specific location in the center. The map is overlaid on a white background with an orange bar at the bottom.

Kaprijke Bommelsdreef 2

24 MEI 2022

ARCHEOSERVICE

Gemaakt door: Kirsten Van Campenhout

ARCHEOSER ICE

Kirsten Van Campenhout

Archeoservice Rapport 024

Archeologienota met beperkte samenstelling

Kaprijke Bommelsdreef 2

Deel 1: Verslag van Resultaten

Kirsten Van Campenhout

Meerdonk 2022

Colofon

Titel: Archeoservice-rapport 024: Kaprijke Bommelsdreef 2. Archeologienota met beperkte samenstelling. Verslag van Resultaten

Auteur:	Kirsten Van Campenhout
Erkende archeoloog:	Kirsten Van Campenhout (2015/00060)
Grafische illustraties/GIS:	Archeoservice (tenzij anders vermeld)
Rapportnummer:	Archeoservice-rapport 024
Uitvoerder:	Archeoservice. Kirsten Van Campenhout
Vestiging:	Bloempotstraat 23A, 9170 Meerdonk
Publicatiedatum:	24/05/2022
Publicatieplaats:	9170 Meerdonk
Illustratieverantwoording voorblad:	Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

©Archeoservice, 2022

Archeoservice aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Archeoservice bewaart op een beveiligde wijze enkel informatie over opdrachtgevers en initiatiefnemers met specifieke doelen. Gegevens worden niet gedeeld met derden zonder uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgevers of initiatiefnemers. Gegevens worden op vraag van de opdrachtgevers of initiatiefnemers aangepast of gewist.

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken via www.archeoservice.be. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Archeoservice mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

INHOUD

VOORWOORD	1
1.1 BUREAUONDERZOEK: BESCHRIJVEND GEDEELTE	2
1.1.1 Administratieve gegevens	2
1.1.2 Aanleiding	4
1.1.2.1 Directe aanleiding.....	4
1.1.2.2 Juridisch kader.....	4
1.1.2.3 Archeologische voorkennis.....	5
1.1.3 Huidige situatie.....	6
1.1.4 Geplande werken.....	8
1.1.5 Onderzoeksopdracht.....	12
1.1.6 Werkwijze en strategie	13
1.1.7 Randvoorwaarden.....	13
1.2 BUREAUONDERZOEK: ASSESSMENTRAPPORT	14
1.2.1 Landschappelijke situering	14
1.2.2 Historische situering.....	17
1.2.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	21
1.3 SYNTHESE	22
1.3.1 Interpretatie en datering van het projectgebied	22
1.3.2 Archeologische verwachting.....	22
1.3.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek	24
SAMENVATTING	25
LITERATUUR	26
LIJSTEN	27
Lijst van Figuren	27
Lijst van Tabellen.....	27
BIJLAGEN	28

VOORWOORD

Archeoservice heeft een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het kader van een omgevingsvergunningaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen ter hoogte van Bommelsdreef 2 te Kaprijke (provincie Oost-Vlaanderen). De initiatiefnemer plant de nieuwbouw van een opslag en de regularisatie van een melkveestal en silo's waardoor eventuele archeologische waarden vernietigd zullen worden.

Erkend archeoloog Kirsten Van Campenhout voerde het bureauonderzoek uit. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kon vastgesteld worden dat voor een groot deel van het plangebied met grote waarschijnlijkheid geen archeologische waarden bewaard zijn gebleven. Voor de rest van het plangebied geldt dat de bodemingrepen van dien aard zijn, dat geen kenniswinst behaald zou kunnen behaald worden met verder onderzoek. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt dan ook geen verder vooronderzoek geadviseerd voor de zone van de geplande werken.

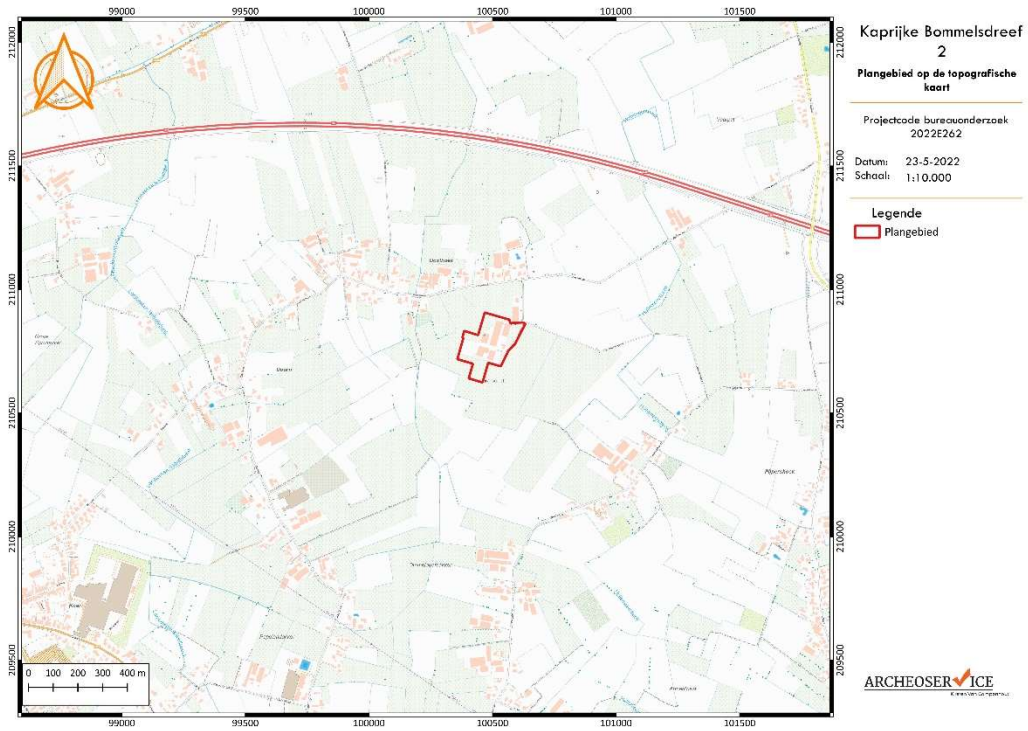
1. Verslag van Resultaten

BUREAUONDERZOEK 2022E262

1.1 BUREAUONDERZOEK: BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode Onroerend Erfgoed	2022E262	
Toponiem	Kaprijke Bommelsdreef 2	
Adres	Bommelsdreef 2, 9971 Kaprijke	
Kadastrale gegevens	KAPRIJKE Afdeling 2 LEMBEKE , Sectie C, nr. 312A, 311, 310, 325A, 1697B, 326A, 327A, 345C, 1697A, 344, 347A, 345B, 323G, 323E, 318D, 319	
Bounding box (Lambert '72)	Noordoost: x: 100635.4 / y: 210863.5 Zuidwest: x: 100358.6 / y: 210652.4	
Topografische ligging	Zie Figuur 1	
Kadasterplan	Zie Figuur 2	
Oppervlakte plangebied	39429 m ²	
Oppervlakte bodemingreep	9891,30 m ²	
Projectnummer Archeoservice	2022/0090	
Betrokken actoren	Erkende archeoloog:	Kirsten Van Campenhout (erkenningnummer 2015/00060)
	Betrokken actor:	Kirsten Van Campenhout (erkenningnummer 2015/00060)
	Betrokken derden:	Niet van toepassing
Beheer en plaats documentatie	Archeoservice Bloempotstraat 23A 9170 Meerdonk	
Uitvoeringsperiode	20 mei – 25 mei 2022	
Uitgevoerd onderzoek	Bureauonderzoek	

Figuur 1: Plangebied op de topografische kaart.¹

Figuur 2: Projectie van het plangebied op het kadasterplan.²

¹ DOV Vlaanderen 2022.

² DOV Vlaanderen 2022.

1.1.2 AANLEIDING

1.1.2.1 DIRECTE AANLEIDING

Archeoservice heeft in mei 2022 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De initiatiefnemer plant op het terrein *Kaprijke Bommelsdreef 2* een nieuwbouw van een opslagplaats. De hiergenoemde plannen kunnen gepaard gaan met een aanzienlijke ingreep in de bodem waarbij eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd kan zijn. Het doel van de onderhavige studie is om archeologische evaluatie van het terrein op te maken. Dit gebeurt in eerste instantie door de opmaak van een **bureaustudie**.

1.1.2.2 JURIDISCH KADER

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014. Het vooronderzoek is door Kirsten Van Campenhout (OE/ERK/Archeoloog/2015/00060) uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0 en werd voor aktenaam voorgelegd aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

Het plangebied *Kaprijke Bommelsdreef 2* voldoet aan de volgende voorwaarden om een archeologienota te verplichten, zoals aangeduid op onderstaande beslissingsboom (Figuur 3) van het agentschap Onroerend Erfgoed:

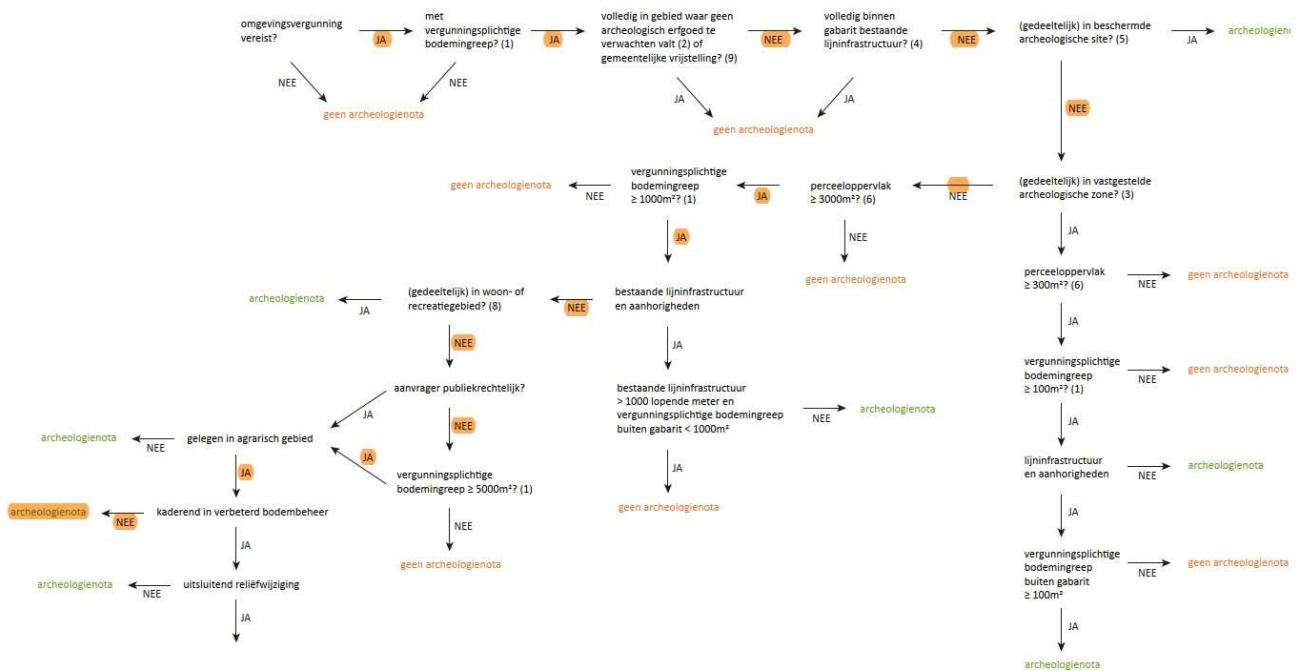
- ✓ Het plangebied ligt niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, noch in een beschermde archeologische site of archeologische zone.
- ✓ De totale perceelsoppervlakte waar het plangebied *Kaprijke Bommelsdreef 2* betrekking tot heeft, bedraagt ca. 121756,51 m².
- ✓ Het plangebied ligt in landbouwgebied.
- ✓ De totale oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 9.891,30 m².

Specifiek bij dit dossier bleek al snel dat de noodzaak voor een verder vooronderzoek afwezig is. Dit kan aangetoond worden aan de hand van een beperkt aantal doorslaggevende aspecten, zodat een **archeologienota met beperkte samenstelling** mogelijk is (Code van Goede Praktijk 12.5.3.3). Bij de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten uit de beschrijving van het landschappelijke en historische kader, kan worden aangetoond dat:

- ✓ er met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig is, EN/OF;
- ✓ de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd, met hoge waarschijnlijkheid geen impact hebben op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed, EN/OF;
- ✓ een archeologisch onderzoek op de betrokken terreinen in kwestie zal met hoge waarschijnlijkheid niet leiden tot kenniswinst;

Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen

Figuur 3: Beslissingsboom in functie van huidig project.

1.1.2.3 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Het plangebied valt buiten een beschermde archeologische site en ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone. Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor ‘beschermde onroerend erfgoed’ opgenomen in het Geoportaal. Het plangebied komt ook niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³

Een groot deel van het plangebied is wel al onderzocht geweest door middel van archeologische vooronderzoek in het kader van een omgevingsvergunningaanvraag:

- ✓ Archeologienota ID 15709: een zone van 29.750 m² was het onderwerp van een bureaustudie naar aanleiding van een omgevingsvergunningaanvraag.
- ✓ Nota ID 17438: In de bovengenoemde bureaustudie werd een zone van 5765 m² geselecteerd voor verder onderzoek door middel van landschappelijke boringen en een proefsleuvenonderzoek.

De resultaten van deze onderzoeken worden verder besproken in hoofdstuk 1.2.1.

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017.

Figuur 4: Projectie van het plangebied op het kadasterplan met aanduiding van de zones die eerder onderzocht zijn in functie van een (archeologie)nota.⁴

1.1.3 HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied *Kaprijke Bommelsdreef 2* is gelegen in een bocht van de Bommelsdreef in Lembeke, een deelgemeente van Kaprijke in de provincie Oost-Vlaanderen. Het centrum van de gemeente Lembeke bevindt zich op een afstand van ca. 2 km in zuidwestelijke richting.

Het plangebied is gelegen in een landschap met agrarisch karakter. Binnen het plangebied zijn een woning, verschillende stallen, betonverharding en sleufsilo's aanwezig. Rondom het terrein liggen weilanden en akkerlanden.

⁴ Geopunt 2022.

Figuur 5: Meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.⁵

⁵ Geopunt 2022.

1.1.4 GEPLANDE WERKEN

De opdrachtgever plant op het terrein de bouw van een nieuwe opslagplaats en mestvaalt. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven. Daarnaast zijn enkele structuren reeds verwezenlijkt en dienen deze geregulariseerd te worden.

Regularisatie

Er zijn twee structuren aanwezig binnen het terrein die geregulariseerd moeten worden:

- ✓ De bouw van een melkveestal met een oppervlakte van ca. 4874,20 m². Op 10/09/2020 is een melkveestal met een oppervlakte van 4302 m² vergund geweest. Deze stal is iets langer geworden. Naar het zuiden toe is er ongeveer 572,20 m² toegevoegd.
- ✓ De aanleg van twee sleufsilos met een totale oppervlakte van 1230 m².

Nieuwbouw

Op het terrein worden de volgende nieuwe structuren gepland:

- ✓ Een opslag en overdekte mestvaalt met een oppervlakte van 1857 m². De opslagplaats/overdekte mestvaalt zal gebouwd worden op paalfunderingen en krijgt een nieuwe betonvloer. De diepte van deze fundering wordt bepaald na een stabiliteitsstudie. De betonvloer zal 15-20 cm dik zijn. In een van de hoeken komt een citerne van 20.000l voor het opvangen van mestsappen. Binnen de contour van de nieuwbouw is een kleine oppervlakte (ca. 417 m²) reeds verhard met beton. Deze betonverharding blijft behouden;
- ✓ Een infiltratiezone met een oppervlakte van 80 m². De maximale ontgravingsdiepte is 30 cm;
- ✓ Een hoogspanningscabine met een oppervlakte van 9,10 m². Hiervoor gaat men uit van een verstoring tot 1 m onder het maaiveld;
- ✓ Een nieuwe verharding rondom de melkveestal met een totale oppervlakte van 1841 m². Hiervoor gaat men uit van een maximale verstoringdiepte van 30 – 40 cm. Aangezien deze rondom de nieuwgebouwde melkveestal en ter hoogte van de sleufsilos is gelegen, is de ondergrond vermoedelijk reeds geroerd.

Tabel 1. Overzicht van de geplande ingrepen

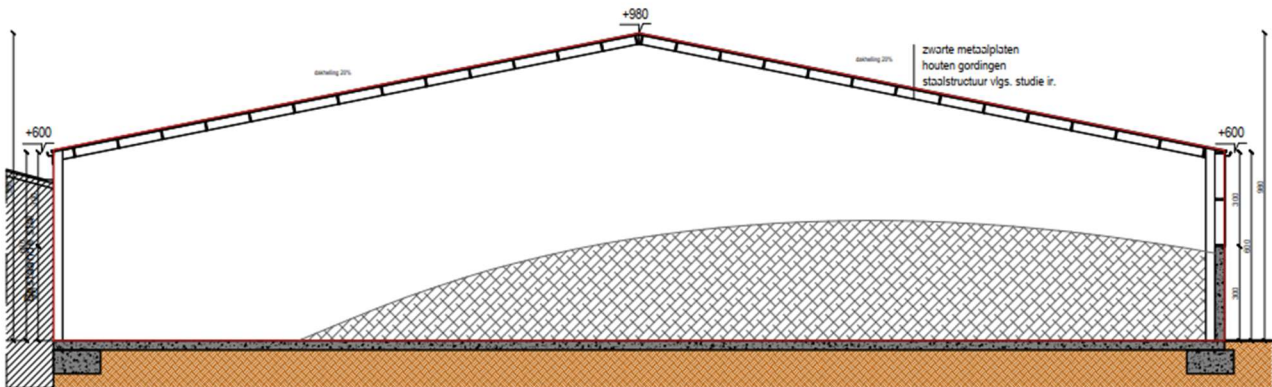
Bodemingreep	Oppervlakte (m ²)	Verstoringsdiepte (cm)	Opmerking
Regularisatie melkveestal	4874,20	0	Regularisatie
Regularisatie sleufsilos	1230	0	Regularisatie
Nieuwe opslagplaats	1857	Paalfundering, betonplaat 15-20 cm	417 m ² bestaande betonvloer behouden
Infiltratiezone	80	30	
Hoogspanningscabine	9,10	100	
Nieuwe verharding	1841	30-40	Vermoedelijk reeds geroerde ondergrond

Samenvattend kan men stellen dat voor het huidige plangebied met een oppervlakte van ca. 9891,30 m²:

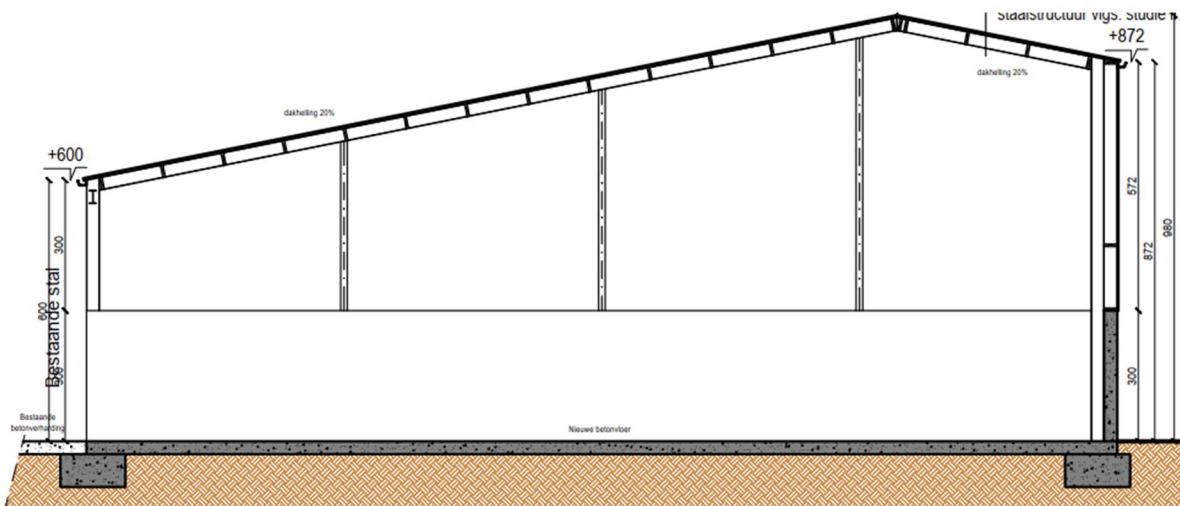
- ✓ Het grootste deel van de besproken werken een regularisatie betreft, waarbij de werken al uitgevoerd zijn;
- ✓ De nieuwbouw gefundeerd is op paalfunderingen en de vloerplaat een beperkte ingreep in de bodem geeft;
- ✓ Een deel van de nieuwbouw reeds verhard is die behouden blijft;
- ✓ De nieuwe verharding aangelegd wordt op verstoorde ondergrond door de bouw van de melkveestal en de sleufsilos;
- ✓ De geplande ingrepen voor de infiltratiezone en hoogspanningscabine beperkt zijn in oppervlakte en verspreid liggen van elkaar.

Figuur 6: Aanduiding geplande ingrepen op de meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.

Doorsnede A - nieuwe toestand - schaal 1/200

Doorsnede B - nieuwe toestand - schaal 1/200

Figuur 7: Dwarsdoorsnedes van de geplande bouwwerken.⁶

⁶ Aangeleverd door de initiatiefnemer.

1.1.5 ONDERZOEKSOPDRACHT

Het archeologisch vooronderzoek heeft als opdracht het inventariseren, waarderen en veiligstellen van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied. Deze waarden behouden en beschermen voor beschadiging of vernietiging kan op twee manier gebeuren: *in situ* bewaring komt tot stand wanneer de archeologische waarden ingepast kunnen worden in de ontwikkelingsplannen; wanneer dit niet mogelijk is, is behoud *ex situ* de enige optie door het opstellen van maatregelen voor vervolgonderzoek.

Aangezien huidig bureauonderzoek binnen het kader van een archeologienota met beperkte samenstelling valt, wordt enkel ingegaan op een beperkt aantal aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging en het historisch kader van het onderzoeksterrein (zie C.G.P.12.5.3.3.). Een confrontatie van dit aspect met de toekomstige werken wijst immers uit dat:

- ✓ voor het grootste gedeelte met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed in de bodem aanwezig is, EN;
- ✓ verder onderzoek in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijk niet zal leiden tot nuttige kenniswinst

Het archeologisch vooronderzoek leidt tot **drie primaire vraagstellingen** die beantwoord dienen te worden:

- ✓ zijn archeologische waarden aanwezig en wat zijn de karakteristieken hiervan?
- ✓ wat is de kenniswaarde van deze mogelijke archeologische waarden?
- ✓ hoe moet worden omgegaan met mogelijke archeologische waarden in het kader van de geplande bodemingrepen?

1.1.6 WERKWIJZE EN STRATEGIE

Het bureauonderzoek is uitgevoerd onder leiding van erkend archeoloog Kirsten van Campenhout (OE/ERK/Archeoloog/2015/00060) en conform de Code van de Goede Praktijk 4.0. Het doel van het bureauonderzoek bestaat er uit om op basis van verschillende bronnen inzicht te verkrijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en het gebruik van het projectgebied en zijn omgeving doorheen de tijd. Op basis van deze resultaten wordt een **archeologische verwachting** bepaald, specifiek voor dit plangebied.

In dit geval is de verwachting bepaald aan de hand van enkele specifieke **landschappelijke aspecten** voor het projectgebied. Tijdens het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de volgende kaarten: de kadasterkaart, de topografische kaart, de bodemkaart en de resultaten van eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek.

Informatie over de **historische (archeologische) situatie** van het plangebied, die relevant bleken voor het onderzoek, werd voornamelijk gehaald uit enkele gedetailleerde kadasterkaarten, zoals de Ferrariskaart, de topografische Vandermaelenkaart en een reeks van orthofoto's.

De initiatiefnemer heeft alle informatie aangeleverd met betrekking tot de contour van het plangebied en de inplanting en uitvoeringswijze van de geplande werkzaamheden. Dit gebeurde door het aanleveren van de bijgevoegde **ontwerplannen** en aanvullende mondelinge en/of schriftelijke communicatie.

Geraadpleegd kaartmateriaal dat niet relevant is voor deze archeologienota met beperkte samenstelling zal niet worden afgebeeld. De studie van de hierboven vermelde bronnen gaf geen aanleiding tot een verder archiefonderzoek of het inwinnen van aanvullend wetenschappelijk advies.

1.1.7 RANDVOORWAARDEN

Niet van toepassing.

1.2 BUREAUONDERZOEK: ASSESSMENTRAPPORT

Het bureauonderzoek heeft tot doel om zonder ingreep in de bodem maar op basis van de bestaande landschappelijke informatie na te gaan in hoeverre er archeologische resten aanwezig kunnen zijn binnen de grenzen van het projectgebied. Er wordt een beschrijving gemaakt van de geplande werken waarvoor een vergunning wordt aangevraagd, van de uitvoeringswijze ervan en van de impact op het bodemarchief.

1.2.1 LANDSCHAPPELIJKE SITUERING

Het bureauonderzoek heeft tot doel om zonder ingreep in de bodem na te gaan in hoeverre er archeologische waarden aanwezig kunnen zijn. Dit gebeurt op basis van de bestaande informatie, o.a. de onderstaande aardkundige gegevens.

Tabel 2. Overzicht van de landschappelijke resultaten

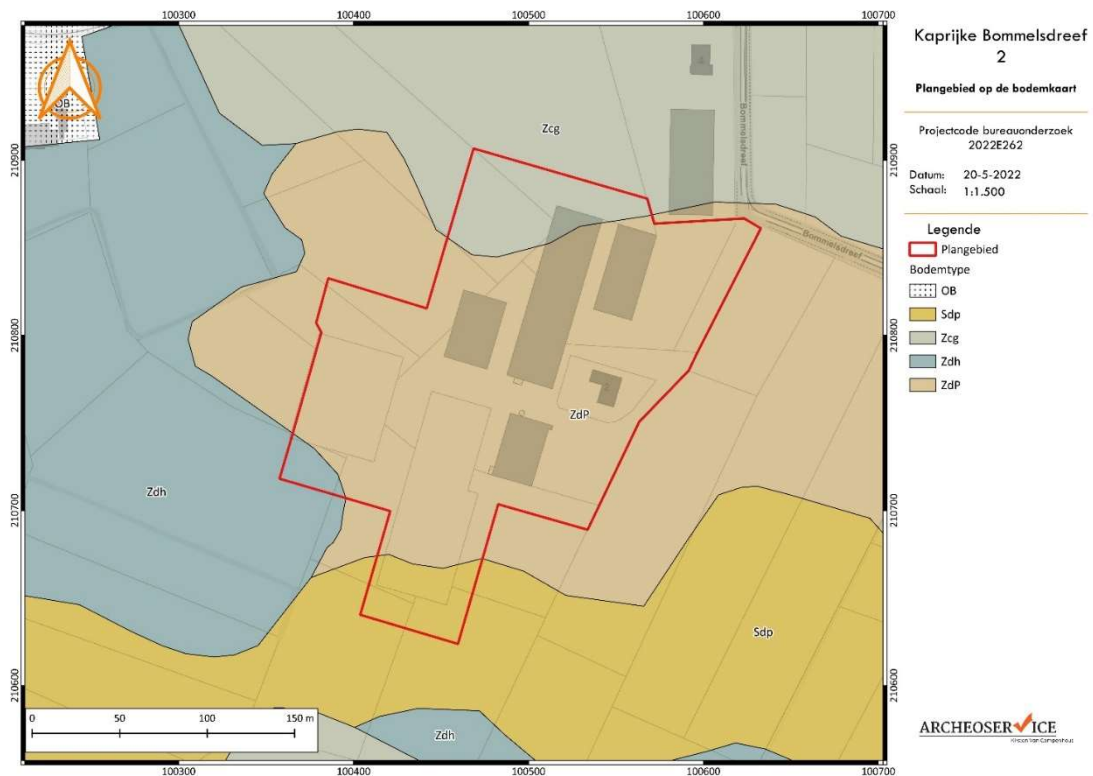
Bron	Resultaat
Huidig gebruik	Landbouwbedrijf met woning, stallen, sleufsilos, verharding weide- en akkerlanden
Bodemkaart	Matig natte (Zdp en Sdp) en matig droge (Zcg) zandgronden
Topografie	De gradiëntzone tussen de lagergelegen depressie van de Isabellawatergang, en een dekzandrug, in de Vlaamse Vallei
DHM II	Vlak terrein 6,7 m + TAW
Nota ID 17438	Natte zandbodem zonder profiel AC-profiel Relevant niveau op 40-60 cm onder het maaiveld

In **geomorfologisch** opzicht bevindt de regio van het plangebied zich op een gradiëntzone tussen de lagergelegen depressie van de Isabellawatergang in het noorden, en een dekzandrug in het zuiden. Binnen het plangebied zijn geen noemenswaardige hoogteverschillen op te merken. Het terrein is vrij vlak en heeft een hoogte van gemiddeld 6,7 m +TAW.

De **bodemkaart** toont aan dat het plangebied hoofdzakelijk gekarteerd is als code **Zdp**.⁷ Het bodemtype Zdp is een matig natte zandbodem zonder profiel of met onbepaald profiel.

Het noordelijke deel van het plangebied is gekarteerd als matig droge zandbodems met duidelijke ijzer en/of humus B-horizont (**Zcg**). In het zuiden van het plangebied wordt het terrein gekarteerd als **Sdp**, een matig natte lemige zandbodem zonder profiel.

⁷ Van Ranst E. & Sys C. 2000.

Figuur 8: Plangebied op de bodemkaart.⁸

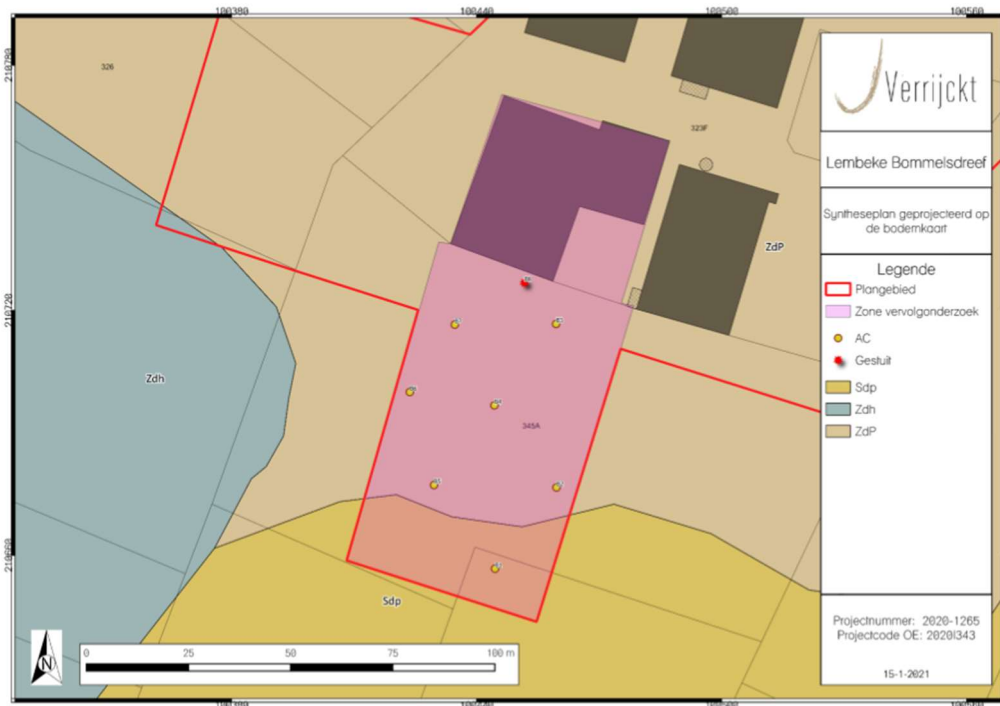
In oktober 2020 werd binnen het plangebied een **landschappelijk booronderzoek** uitgevoerd in het kader van de archeologische nota met ID 17438 (Figuur 9). Bij dit onderzoek werden 8 boringen uitgevoerd ter hoogte van het zuidelijke deel van het plangebied, waar de melkveestal gepland werd. In 7 van de 8 boringen werden AC-profielen aangetroffen. Het dekzand (C-horizont) werd aangetroffen op een diepte tussen 40 en 60 cm onder het maaiveld. Een B-horizont werd in geen enkele boring aangetroffen. Nergens werd een B-horizont aangetroffen. Boring B8 was gestuit op 70 cm onder het maaiveld. Het enige relevante archeologische niveau binnen dit gebied is de top van het dekzand dat zich net onder de A-horizont bevindt, op een diepte tussen 40 en 60 cm onder het maaiveld.⁹

Enkele maanden later, na de afbraak van de bestaande stalling, is het **proefsleuvenonderzoek** uitgevoerd in dezelfde zuidelijke zone van het plangebied (Figuur 10). Er werd in totaal 703 m² onderzocht door middel van het proefsleuvenonderzoek. De sleuven zijn ook terug te zien op de meest recente orthofoto. Er werd tijdens het proefsleuvenonderzoek een natte zandbodem zonder profiel aangetroffen. Het archeologisch vlak werd aangetroffen op een diepte tussen circa 35 en 45 cm. Tijdens het onderzoek werden er geen archeologische sporen teruggevonden die wijzen op bewoning of op artisanale of funeraire activiteiten. Er werden bij de aanleg van de vlakken en het couperen van de sporen geen vondsten aangetroffen. Er werden geen sporen aangetroffen waarbij vullingen aanwezig waren die relevant zijn voor staalname. Wel werden enkele ondiepe greppels aangetroffen die heel waarschijnlijk als recent konden worden geïnterpreteerd.¹⁰

⁸ DOV Vlaanderen 2021.

⁹ Adriaensen, Jennes en Verrijckt 2021.

¹⁰ Adriaensen, Jennes en Verrijckt 2021.

Figuur 9: Locatie van de 8 landschappelijke boringen uit nota ID 17438.¹¹

Figuur 10: De gegraven proefsleuven zijn duidelijk te herkennen op de meest recente luchtfoto.¹²

¹¹ Adriaenssen, Jennes en Verrijckt 2021.

¹² Geopunt 2022.

1.2.2 HISTORISCHE SITUERING

In het volgende hoofdstuk enkele relevante historische gegevens aangehaald die relevant zijn voor de archeologienota met beperkte samenstelling.

Tabel 3. Overzicht van de historische gegevens

Bron	Resultaat
Ferrariskaart (1771-1778)	Landelijk gebied met een hoeve en bijgebouwen en een boomgaard
Vandermaelenkaart (1846-1854)	Boerenerf genaamd Duyvels Goed
Orthofoto 1971	Boerenerf omring door lapjesdeken van akkers en velden gescheiden door greppels
Orthofoto 1989	Afbraak enkele gebouwen en nieuwbouw structuren
Orthofoto 2002	Afbraak voormalig boerenerf, complete nieuwbouw
Orthofoto 2015	Uitbreiding agrarisch bedrijf en grootschalig grondverzet

De **Ferrariskaart** (1771-1778) toont dat binnen het plangebied in de 18de eeuw al een hoeve met bijgebouwen en een boomgaard aanwezig zijn (Figuur 11). Men dient wel rekening te houden met enige foutmarge bij het georefereren. Het plangebied ligt te midden van velden en akkers, terwijl meer bebouwing zich meer naar het noordwesten bevindt, langs de straten Oosthoek, Vroenhoeke en Zoetelucht.

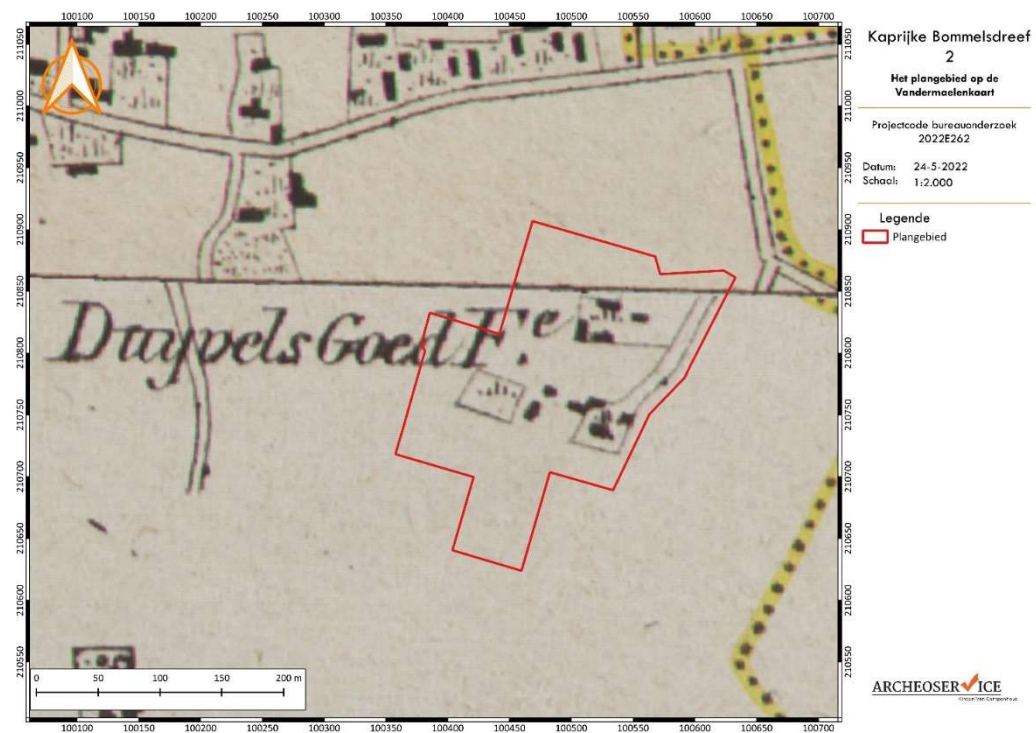
De **Vandermaelenkaart** uit het midden van de 19de eeuw (1846 -1854) toont weinig verandering in het landelijke karakter waarin het plangebied zich bevindt. Het boerenerf dat zich ter hoogte van het plangebied bevindt, draagt op deze kaart de naam 'Duyvels Goed Fe' (Figuur 12).

Wanneer men de reeks orthofoto's bekijkt vanaf 1971 tot op heden, kan men vaststellen dat het terrein al verschillende malen geaccidenteerd is (Figuur 13-16). De **orthofoto uit 1971** toont nog een boerenerf dat redelijk goed aansluit op wat op de Vandermaelenkaart te zien is. Er is een woning te zien, met meerdere bijgebouwen, een kleine weg die naar de Bommelsdreef leidt en een lapjesdeken aan velden en akkerlanden rondom het erf.

De **orthofoto uit 1989** toont al enkele wijzigingen in de gebouwen die op het terrein staan. Maar de grote veranderingen zijn gebeurd in de periode 2000-2003. Op de **orthofoto uit 2002** is namelijk te zien dat alle bestaande structuren afgebroken zijn en nieuwe moderne gebouwen zijn neergezet. In de daaropvolgende jaren kan men vaststellen dat het bedrijf steeds verder uitgebreid wordt, vooral naar het westen toe. De **orthofoto uit 2015** wordt verder uitgelicht omdat hier op te zien is dat er sprake is van relatief veel grondverzet aan de westelijke zijde. De perceelsgracht die aan deze kant loopt wordt daarbij dicht gemaakt (of overdekt).

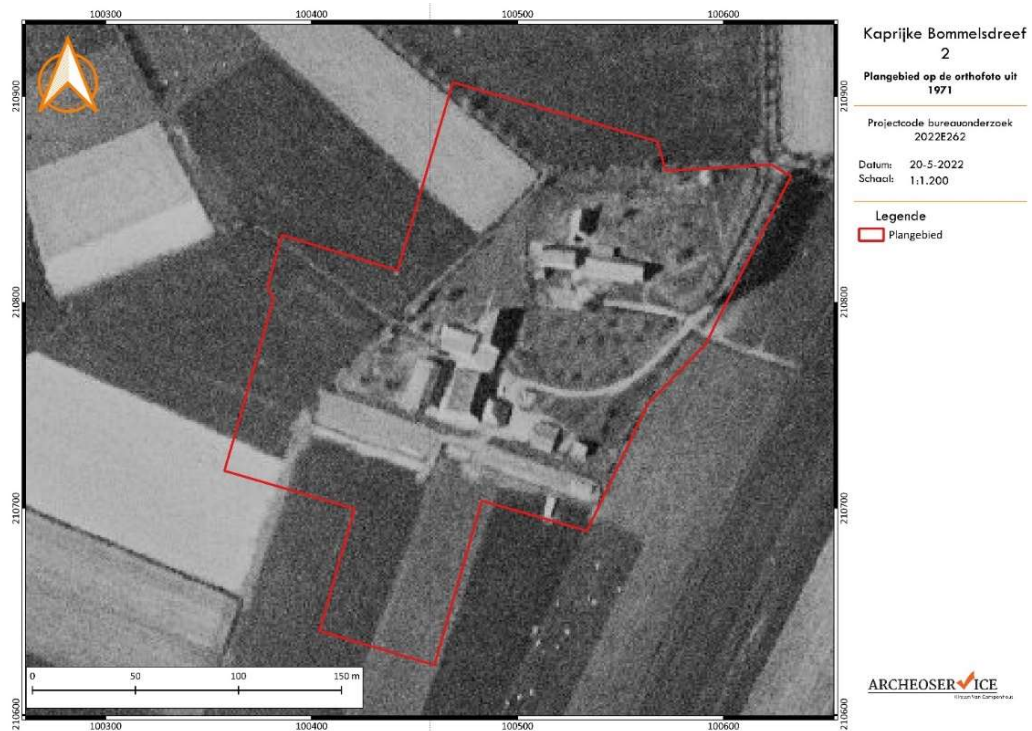
Figuur 11: Plangebied geprojecteerd op de Ferrariskaart.¹³

Figuur 12: Plangebied geprojecteerd op de Vandermaelenkaart.¹⁴

¹³ Geopunt 2022.

¹⁴ Geopunt 2022.

Figuur 13: Plangebied geprojecteerd de orthofoto uit 1971.¹⁵

Figuur 14: Plangebied geprojecteerd op de orthofoto uit 1989.¹⁶

¹⁵ Geopunt 2022.

¹⁶ Geopunt 2022.

Figuur 15: Plangebied geprojecteerd op de orthofoto uit 2002.¹⁷

Figuur 16: Plangebied geprojecteerd op de orthofoto uit 2015.¹⁸

¹⁷ Geopunt 2022.

¹⁸ Geopunt 2022.

1.2.3 BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN

De voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de resultaten als volgt worden beantwoord:

- ✓ Zijn archeologische waarden aanwezig en wat zijn de karakteristieken hiervan?
Algemeen geldt voor de regio een gunstige verwachting voor archeologische waarden vanaf de steentijden. Specifiek voor het plangebied zijn enkel archeologische gegevens bekend over het zuidelijke deel van het plangebied. Ter hoogte van de zuidelijke uitloper van het plangebied is nl. eerder archeologisch onderzoek uitgevoerd (ID 15709 en 17438). Bij dit archeologisch onderzoek zijn enkel (recente) perceelsgreppels aangetroffen. Er werden geen oudere sporen, noch vondstmateriaal waargenomen tijdens het onderzoek. Ook de verwachting voor mogelijke steentijdarcheologie diende bijgesteld te worden naar een zeer lage verwachting.

Volgens historische bronnen is binnen het plangebied een boerenerf aanwezig geweest dat teruggaat tot in de 18de eeuw, mogelijk zelfs eerder. In 2002 zijn echter alle verouderde structuren afgebroken en is het terrein bebouwd geweest met een moderne boerderij. Het lijkt erg onwaarschijnlijk dat er nog veel intacte ondergrondse resten van de historische boerderij aanwezig zouden zijn.

- ✓ Wat is de kenniswaarde van deze mogelijke archeologische waarden?
Er bestaat een kleine kans op de aanwezigheid van archeologische waarden binnen (een deel van) de noordwestelijke hoek van het plangebied. Het zou dan mogelijk kunnen gaan om archeologische waarden vanaf de steentijden tot de middeleeuwen. Er worden geen relevante archeologische sporen verwacht vanaf de middeleeuwen aangezien historisch kaartmateriaal aantoont dat deze zone in gebruik was als landbouwareaal. De verwachting kan als laag worden ingeschat op basis van eerdere archeologische vooronderzoeken binnen het plangebied.

Het grootste deel van de besproken werken, gaat echter over regularisaties waarbij de werken reeds uitgevoerd zijn. Ter hoogte van de te regulariseren werken en in de nabijheid ervan worden geen archeologische waarden meer verwacht.

- ✓ Hoe moet worden omgegaan met mogelijke archeologische waarden in het kader van de geplande bodemingrepen?
De combinatie van eerdere verstoringen en de beperkte geplande verstoringen zorgen er samen voor dat de inspanning van eventueel verdere archeologische vooronderzoeken niet opwegen tegenover de potentiële kenniswinst. Er kan nauwelijks gezorgd worden voor ruimtelijk inzicht bij sporensites en er geldt een lage trefkans op steentijdsites. Om die redenen wordt dan ook geen verder archeologisch onderzoek voorgeschreven.

1.3 SYNTHESE

1.3.1 INTERPRETATIE EN DATERING VAN HET PROJECTGEBIED

De besproken werken, met een totale oppervlakte van 9891,30 m², binnen het plangebied *Kaprijke Bommelsdreef 2* bestaan voor het grootste deel uit regularisaties. Dat betekent dat de werken reeds zijn uitgevoerd en er geen nieuwe verstoring zal plaats vinden. De regularisaties hebben een totale oppervlakte van 6104,20 m². Er worden ook enkele nieuwe ingrepen gepland, zoals de constructie van een opslagplaats, de aanleg van verharding, een infiltratiezone en een hoogspanningscabine.

Op basis van historisch onderzoek kon vastgesteld worden dat binnen het plangebied een boerenerf aanwezig was dat teruggaat tot in de 18de eeuw en mogelijk eerder. Een reeks van orthofoto's kon aantonen dat het historische erf integraal gesloopt is geweest en vervangen werd door een modern agrarisch bedrijf. Tijdens deze bouwwerken en verdere uitbreidingen is het bodemarchief in een groot deel van het plangebied geroerd.

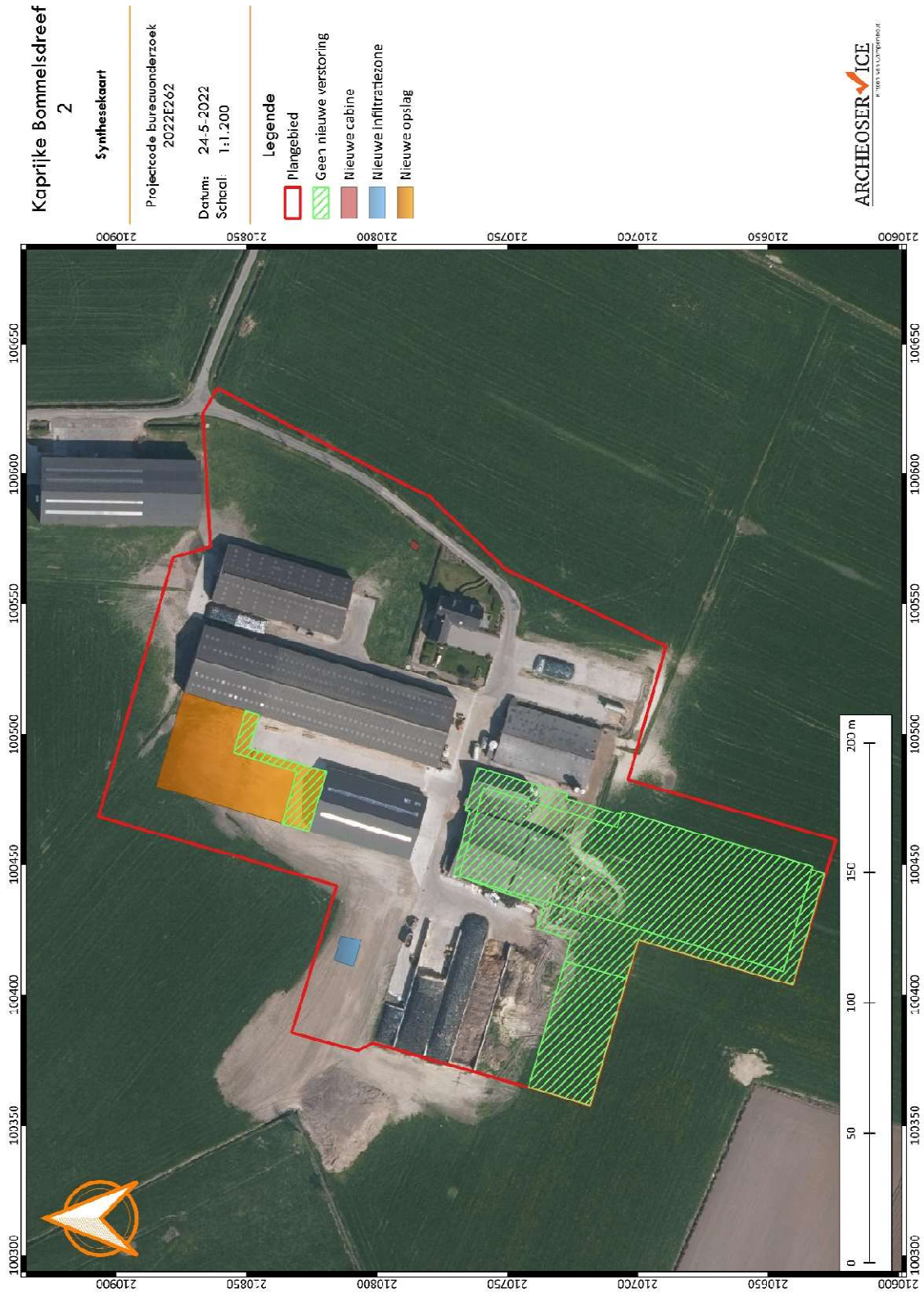
Binnen het plangebied is eerder archeologisch onderzoek uitgevoerd, zoals een bureaustudie (ID 15709) en een vooronderzoek bestaande uit een landschappelijk booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek (ID 17438). Aan de hand van het bureauonderzoek werd een gunstige archeologische verwachting opgesteld voor sporen uit de steentijden en later. De vooronderzoeken konden echter aantonen dat de steentijdverwachting niet aanwezig was op het terrein. Er werden bij het proefsleuvenonderzoek enkel (recente) greppels waargenomen. Er werden geen andere of oudere sporen, noch vondstmateriaal aangetroffen.

1.3.2 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van deze bureaustudie kan met enige zekerheid vastgesteld worden dat ter hoogte van de te regulariseren werken geen archeologische verwachting meer aanwezig is. Gezien de aard van deze constructies (bouw melkveestal en silosleuven) is het bodemarchief rondom deze constructies hoogstwaarschijnlijk ook geroerd.

Voor de ingrepen die een nieuwe verstoring veroorzaken bestaat er een kleine kans op de aanwezigheid van archeologische waarden. Het zou dan mogelijk kunnen gaan om archeologische waarden vanaf de steentijden tot de middeleeuwen. Er worden geen relevante archeologische sporen verwacht vanaf de middeleeuwen aangezien historisch kaartmateriaal aantoont dat deze zone in gebruik was als landbouwareaal. De verwachting kan als laag worden ingeschat op basis van eerdere archeologische vooronderzoeken binnen het plangebied.

Concluderend kan gesteld worden dat er een lage archeologische verwachting is voor de nieuwe bodemverstoringen en geen archeologische verwachting voor de te regulariseren werken.

Figuur 17: Synthesepan.¹⁹

¹⁹ Geopunt 2022.

1.3.3 AFWEGING NOODZAAK VERDER VOORONDERZOEK

Naast het inschatten van de archeologische verwachting, is het belangrijk om het potentieel op kennisvermeerdering van naderbij te bekijken. Dit wil zeggen dat geanalyseerd wordt in welke mate het uit te voeren onderzoek kan bijdragen tot concrete kenniswinst.

Om het potentieel op kennisvermeerdering in te schatten, wordt gekeken naar de geplande werken. De confrontatie tussen de geplande bodemingrepen enerzijds en de analyse van het landschappelijke en historische kader anderzijds toont de volgende punten aan:

- ✓ Er is (met hoge waarschijnlijkheid) geen archeologisch erfgoed aanwezig ter hoogte van de te regulariseren werken.
- ✓ Er is (met hoge waarschijnlijkheid) geen archeologisch erfgoed meer aanwezig ter hoogte van de nieuwe verharding, door de constructie van de melkveeststal en sleufsilos.
- ✓ De geplande werken in de zones waar wél nieuwe verstoringen worden gepland, zijn beperkt in diepte en/of omvang zodat verder onderzoek in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zal leiden tot nuttige kenniswinst. Er kan nauwelijks gezorgd worden voor ruimtelijk inzicht bij sporensites en er geldt een lage trefkans op steentijdsites. De inspanning van eventueel verdere archeologische vooronderzoeken niet opwegen tegenover de potentiële kenniswinst.

Rekening houdend met deze aspecten kan geconcludeerd worden dat geen verdere maatregelen nodig zijn voor omgang met het archeologisch erfgoed binnen het kader van dit initiatief.

Aanbeveling: Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek is er voldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek is niet aangewezen voor het gehele plangebied.

SAMENVATTING

In het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen werd door Kirsten Van Camphenout van Archeoservice een archeologienota met beperkte samenstelling opgemaakt voor het plangebied *Kaprijke Bommelsdreef 2*. De initiatiefnemer plant binnen het plangebied de bouw van een nieuwe opslagplaats waardoor het potentieel archeologisch bodemarchief mogelijk verstoord zou worden. Een groot deel van de besproken werkzaamheden gaat echter over te regulariseren werken, waarbij geen nieuwe verstoring wordt veroorzaakt.

In het kader van dit bureauonderzoek werden enkele landschappelijke en historische aspecten besproken. Daaruit bleek dat de archeologische verwachting voor het gebied eerder laag is. De landschappelijke boringen toonden aan dat er geen potentieel voor steentijdarcheologie aanwezig was. Het proefsleuvenonderzoek leverde alleen enkele recente greppelstructuren op, zonder vondstmateriaal.

Op basis van de uitgevoerde bureaustudie kan aangetoond worden dat in bepaalde zones geen archeologisch erfgoed meer aanwezig is en dat in de andere zones de geplande werken beperkt in diepte en/of omvang zijn zodat, in combinatie met een lage verwachting, verder onderzoek in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijk niet zal leiden tot nuttige kenniswinst. **Verder archeologisch vooronderzoek is dus niet vereist.**

LITERATUUR

Adriaensen, J., Jennes, N. & Verrijckt, J. 2021: Nota Lembeke, Bommelsdreef: Verslag van Resultaten, Beerse.

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2020: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), Brussel: https://www.onroenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.

Agiv, 2022 (Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen): <http://www.geopunt.be>.

DOV Vlaanderen, 2022: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

Geopunt, 2022: <http://www.geopunt.be>.

Koninklijke Bibliotheek van België, 2022: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

Onroerend Erfgoed Vlaanderen, 2022: <https://www.onroenderfgoed.be>

Van Ranst E & Sys C., 2000: Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent, Gent.

LIJSTEN

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Plangebied op de topografische kaart.....	3
Figuur 2: Projectie van het plangebied op het kadasterplan.....	3
Figuur 3: Beslissingsboom in functie van huidig project.....	5
Figuur 4: Projectie van het plangebied op het kadasterplan met aanduiding van de zones die eerder onderzocht zijn in functie van een (archeologie)nota.....	6
Figuur 5: Meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.....	7
Figuur 6: Aanduiding geplande ingrepen op de meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.....	10
Figuur 7: Dwarsdoorsnedes van de geplande bouwwerken.....	11
Figuur 8: Plangebied op de bodemkaart.....	15
Figuur 9: Locatie van de 8 landschappelijke boringen uit nota ID 17438.	16
Figuur 10: De gegraven proefsleuven zijn duidelijk te herkennen op de meest recente luchtfoto.....	16
Figuur 11: Plangebied geprojecteerd op de Ferrariskaart.	18
Figuur 12: Plangebied geprojecteerd op de Vandermaelenkaart.	18
Figuur 13: Plangebied geprojecteerd de orthofoto uit 1971.	19
Figuur 14: Plangebied geprojecteerd op de orthofoto uit 1989.	19
Figuur 15: Plangebied geprojecteerd op de orthofoto uit 2002.	20
Figuur 16: Plangebied geprojecteerd op de orthofoto uit 2015.	20
Figuur 17: Syntheseplan.	23

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1. Overzicht van de geplande ingrepen.....	8
Tabel 2. Overzicht van de landschappelijke resultaten	14
Tabel 3. Overzicht van de historische gegevens.....	17

BIJLAGEN

1. Bouwplannen